

C H A P T E R

6

การบริหารจัดการเครือข่าย ความร่วมมือในการจัดระดับ ความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์

Management Administration
of Collaboration Networking for
The Classification of Television Ratings

สมัญญา โพธิ์วิจิตร*

* นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตศึกษา
ด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือในการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาถึงระดับการนำเอาหลักเกณฑ์ในการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ไปปฏิบัติ 2. ศึกษาการก่อตัวของการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือในการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ 3. ศึกษากระบวนการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือในการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ 4. ศึกษาถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือในการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ และ 5. ศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือในการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม (Mix Method) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้ประกอบการสถานีโทรทัศน์ดาวเทียมและผู้ประกอบการผลิตรายการโทรทัศน์ สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ บุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม

ผลการวิจัยเชิงปริมาณพบว่า ผู้ผลิตรายการมีความเห็นเกี่ยวกับการนำหลักเกณฑ์ในการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ไปปฏิบัติอยู่ในระดับสูง สำหรับผลการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า การก่อตัวของการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือ ภาครัฐ ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน มีความเห็นแตกต่างกัน โดยภาครัฐและภาคประชาสังคม มีความเห็นสอดคล้องกันว่าการก่อตัวของการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือเกิดจากการมองเห็นปัญหาของความรุนแรง กระบวนการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือ การศึกษาพบว่า การจัดองค์กรเครือข่าย ภาครัฐ ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน มีการตั้งอนุกรรมการเพื่อจัดทำคู่มือการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ การจับตาทบทวนที่ของสมาชิกในเครือข่าย ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม

จะจัดบุคลากรเพื่อรับผิดชอบในการทำงานของตนเอง การติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิกในเครือข่าย เครือข่ายจะมีการประชุมที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น การจัดประชุมประมาณเดือนละ 2 ครั้ง เครือข่ายยังเปิดให้ประชาชนสามารถประเมินคุณภาพสื่อผ่าน www.me.or.th หรือ SMS หมายเลข 4863333 เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและร้องเรียนความไม่เหมาะสมของรายการโทรทัศน์ ซึ่งเป็นการสื่อสารคู่ขนานไปกับการปฏิบัติงานของเครือข่าย เครือข่ายภาครัฐ ภาคประชาสังคมและภาคเอกชนมีการเรียนรู้ร่วมกันในลักษณะการขอความรู้จากหน่วยงานอื่นๆ นอกเครือข่าย เช่น นักวิชาการสื่อสารมวลชน การจัดระบบสารสนเทศ เครือข่ายภาครัฐ ภาคประชาสังคม และภาคเอกชนจะมีฐานข้อมูลของตนเอง แต่ไม่ได้แลกเปลี่ยนข้อมูลกัน เครือข่ายภาครัฐ ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน ไม่มีการจัดกิจกรรมร่วมกันเพื่อสร้างความไว้วางใจ และความเหนียวแน่นของเครือข่ายร่วมกัน การสร้างความสัมพันธ์ภายในเครือข่าย เครือข่ายภาครัฐ ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน มีลักษณะไม่เป็นทางการ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือ จากการดำเนินงานของเครือข่าย พบว่า ภายหลังจากที่เครือข่ายรวมตัวกัน ไม่พบกิจกรรมใดๆ นอกจากเกิดการจัดตั้งคณะกรรมการ คู่มือการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือในการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ พบว่า การขาดการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในจำนวนที่เพียงพอ ทำให้การจัดทำคู่มือเพื่อจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์เกิดเข้าใจไม่ตรงกันและขาดผู้ประสานงานเครือข่ายที่ชัดเจน

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ/ เครือข่ายความร่วมมือ/ การจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์

Abstract

The title of this research is “Management administration of collaboration networking for the classification of television ratings” by the aims to 1. To following by the study the implementation guidelines for the appropriate classification of television ratings. 2. To study the formation of the network cooperation management in classification of television ratings 3. To study the processes of the network cooperation management to manage the classification of television ratings. 4. Study the outcome of the network cooperation management to manage classification of television ratings and 5. To study the problems and barriers of the network cooperation management in order to manage the classification of television ratings. This research study used the Mix Method between quantitative research and qualitative research. The samples were used in quantitative research including a satellite TV channel and a TV production for qualitative research. The sample of persons who concerned with the state sector, the private sector and civil society sector.

The result of quantitative research found that the producers’ opinion showed that collaborates with agreed together to ensure the operation of the network smoothly and the operation of the network should be determining the plan/ the option choice to do in the future in order to prevent problems may occur. Even though agreed that the network make the rules to manage the classification of television ratings.

For the qualitative research found that the formation of the network management cooperation by the government, civil society and the private sectors were different. The Government and civil society factors consensuses that the formation of the network management cooperation by understanding of the violence problems. The study of the management processes and collaborative networks found that the government, civil society and the private sectors were setting a sub-committee to prepare a guide to the appropriate level of the television. The role of network members include with the government, private and civil society sectors would be set authority in order to responsible themselves. The communication between the network member by a formal and an informal meeting twice times per month. Meanwhile the network is open to the public through the media to evaluate at www.me.or.th or SMS number 4863333 in order to listening the people's comment and complain the unsuitable of the television shows by parallel communication with the network performance. The Government networks, civil society and the private sectors joined to learn by get knowledge from other outside the network organizations, such as academic, journalism, management information system. The Government networks, civil society and the private sector have their own database but did not exchange data. The Government networks, civil society and the private sectors were not to get any activities together in order to build their believed and tenacity of network sharing. To building the relationships within the network include the Government, Civil society and the private sectors

network were informal. The outcome of the collaborative networks management by networks performance found that the post performances have not any activity. In addition to the committee was to make the guide of the classification of television ratings. The problems and barriers arising from the management of collaborative networks to the classification of television ratings show the lack of involvement of the private sector in sufficient numbers and a guide to the appropriate level of the television were not match and lack of cooperator for clearly network.

Keywords: Management administration/ Collaboration networking/
The classification of television ratings

บทนำ

ปัจจุบัน “สื่อโทรทัศน์” ถือได้ว่ามีบทบาทและอิทธิพลต่อความคิดเห็นของคนในสังคมเป็นอย่างสูง เนื่องจากสื่อมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก ทั้งในด้านการเรียนรู้และพัฒนาการของมนุษย์ นอกจากนี้ ไม่อาจปฏิเสธได้ว่า สื่อสามารถส่งผลกระทบต่อทั้งในเชิงสร้างสรรค์ และผลกระทบในทางลบให้กับผู้รับสื่อ โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่ไม่สามารถรู้เท่าทัน โดยเฉพาะสื่อจากรายการโทรทัศน์

ปัญหาในเรื่องของสื่อโทรทัศน์กับเด็กและเยาวชนเป็นเรื่องที่หลายประเทศต้องเผชิญ ไม่เฉพาะในประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของสัดส่วนและปริมาณของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กและเยาวชนที่มีจำนวนน้อยจนน่าเป็นห่วง ความรุนแรงที่ปรากฏอยู่ในหน้าจอโทรทัศน์ นอกจากนี้ ยังรวมถึงปัญหาสื่อโฆษณาโทรทัศน์ที่ไม่เหมาะสม ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ล้วนส่งผลให้เกิดวิกฤตต่อการบริโภคสื่อโทรทัศน์โดยเฉพาะต่อเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน เกิดการลอกเลียนแบบอันจะนำมาสู่พฤติกรรม ทัศนคติ ความรู้ความเข้าใจที่ผิดและ

ไม่เหมาะสมแก่เด็กและเยาวชน จนอาจกลายเป็นปัญหาสังคมที่เราสามารถพบเห็นได้จากการใช้ความรุนแรง ซึ่งเลียนแบบมาจากสื่อโทรทัศน์อยู่เป็นประจำ

ขณะที่ประเทศต่างๆ ได้ตระหนักถึงปัญหาเหล่านี้ มีการศึกษาวิจัยถึงสภาพปัญหาของเด็กกับสื่อโทรทัศน์อย่างกว้างขวาง และได้ร่วมมือกันหาแนวทางกำหนดมาตรการที่จะแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง (ทิฆัมพร สิงโตมาศ, 2551, หน้า 1) สำหรับประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2549 ได้เริ่มดำเนินนโยบายการจัดระดับความเหมาะสมรายการโทรทัศน์ขึ้นเป็นครั้งแรก ภายใต้การดำเนินงานของกองงานคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ (กทช.) กรมประชาสัมพันธ์ รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอีกหลายแห่ง ซึ่งถือว่าเป็นก้าวแรกที่สำคัญของการกำกับดูแลตนเองของสถานีโทรทัศน์ (Self-Regulation) ในการพัฒนาระบบที่จะส่งผลให้เกิดการคุ้มครองเด็ก เยาวชน และครอบครัว ในฐานะผู้บริโภคที่จะไปบริโภคสื่อที่ไม่เหมาะสมกับวัยของตน ทั้งยังมีส่วนช่วยให้เด็กและเยาวชนได้รับประโยชน์จากการบริโภคสื่อโทรทัศน์ได้สูงสุด อันจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาศักยภาพได้อย่างเต็มที่ (กรมประชาสัมพันธ์, 2551, หน้า 1) โดยจะมีสัญลักษณ์ที่แบ่งประเภทของเนื้อหารายการตามกลุ่มผู้ชมปรากฏขึ้นบนหน้าจอโทรทัศน์ ซึ่งการจัดระดับความเหมาะสมนั้นถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการที่จะสนับสนุนให้เกิดรายการโทรทัศน์ที่ส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้ให้กับเด็กและเยาวชนมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องมือในการปกป้องเด็กและเยาวชนจากการบริโภคสื่อที่ไม่เหมาะสมกับวัย

ดังนั้น การจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ หรือการจัดเรตติ้ง (Rating) จึงถือว่าเป็นอีกก้าวที่สำคัญในการพัฒนามาตรฐานของโทรทัศน์ไทยให้มีคุณภาพ และยังสะท้อนให้เห็นว่าสังคมไทยให้ความสนใจในปัญหาสื่อกับเด็กมากขึ้น โดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐที่เริ่มเข้ามาใส่ใจในการที่จะกำหนดนโยบายในการแก้ปัญหา และภาคเอกชนหรือผู้ประกอบการต่างก็เริ่มตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคมเพิ่มมากขึ้น

ความพยายามของภาครัฐในการจัดระดับความเหมาะสมของเนื้อหา รายการโทรทัศน์นั้นมุ่งหวังให้การจัดระดับความเหมาะสมของสื่อโทรทัศน์ เป็น เครื่องมือสำคัญในการที่จะสนับสนุนให้เกิดรายการโทรทัศน์ที่ส่งเสริมการศึกษา และการเรียนรู้ให้แก่เด็ก และเยาวชน ที่จะไปบริโภคสื่อที่ไม่เหมาะสมกับวัยของตน การจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์จะทำให้เด็กและเยาวชนได้รับผลประโยชน์จากการบริโภคสื่อโทรทัศน์ได้สูงสุด อันจะส่งผลให้เกิดการพัฒนา ศักยภาพได้อย่างเต็มที่ และเติบโตเป็นมนุษย์ที่มีคุณภาพในด้านต่างๆ ต่อไป

จากความร่วมมือ (Collaboration) ในการดำเนินงานระหว่างองค์กร ต่างๆ ที่ได้เข้ามาร่วมกันเป็นเครือข่ายและจัดตั้งศูนย์เฝ้าระวังสื่อ โดยมีกระทรวง วัฒนธรรมในฐานะภาครัฐเป็นแกนนำหลัก เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนการผลิตรายการ โทรทัศน์ที่มีความเหมาะสม โดยเฉพาะกับเด็กและเยาวชน ซึ่งถือได้ว่าเป็น การบริหารงานภาครัฐที่อาศัยความร่วมมือจากภาคี (Collaborative Public Management) ทั้งนี้ การบริหารจัดการภาครัฐโดยอาศัยความร่วมมือจากภาคีนี้ แม้จะเกิดขึ้นมาในหลายทศวรรษแล้ว แต่ก็ถือว่าเป็นรูปแบบใหม่ในการบริหาร จัดการ (Michael McGuire, 2006, pp. 33-43) ดังนั้น จึงมีความน่าสนใจว่า กระบวนการสร้างความร่วมมือในการจัดระดับความเหมาะสมของรายการ โทรทัศน์มีที่มาอย่างไร การบริหารจัดการความร่วมมือในการจัดระดับ ความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ มีลักษณะอย่างไร ผลลัพธ์ที่ได้จากเครือข่าย ความร่วมมือ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการเครือข่าย ความร่วมมือ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาถึงระดับการนำเอาหลักเกณฑ์ในการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ไป
2. เพื่อศึกษาการก่อตัวของการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือในการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์
3. เพื่อศึกษากระบวนการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือในการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์
4. เพื่อศึกษาผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือในการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์
5. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือในการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม (Mix Method) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

การวิจัยเชิงปริมาณ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้ผลิตรายการ คือ ผู้ประกอบการสถานีโทรทัศน์ดาวเทียมและผู้ประกอบการผลิตรายการโทรทัศน์ จำนวน 52 ราย ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ตัวแปรต้น ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ ตำแหน่งงานที่ทำ ประเภทรายการที่บริษัทผลิต สถานีที่ผู้ผลิตผลิตรายการโทรทัศน์ให้ ชั่วโมงที่บริษัทผลิตรายการต่อสัปดาห์ การนำหลักเกณฑ์ในการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ไปปฏิบัติและตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของผู้ผลิตรายการต่อการก่อตัวของการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือ กระบวนการการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือ ผลลัพธ์ของการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือ เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในส่วนของแบบสอบถามเรื่อง การนำหลักเกณฑ์ในการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ไปปฏิบัตินั้นมีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า ดังนี้ 4 หมายถึง มีการปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมเกิดขึ้นเป็นประจำ คือ คิดเป็น 76-100% 3 หมายถึง มีการปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมเกิดขึ้นบ่อยๆ คือ คิดเป็น 51-75% 2 หมายถึง มีการปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมเกิดขึ้นค่อนข้างบ่อย คือ คิดเป็น 26-50% 1 หมายถึง มีการปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมเกิดขึ้นบางครั้ง คือ คิดเป็น 11-25% 0 หมายถึง ไม่ได้ปฏิบัติหรือไม่มีพฤติกรรมเกิดขึ้น โดยใช้เกณฑ์ในการแปลผลดังนี้ คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.00 หมายถึง ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับสูงที่สุด คะแนนเฉลี่ย 3.01-3.50 หมายถึง ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับสูง คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.00 หมายถึง ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย คะแนนเฉลี่ย 0.00-1.50 หมายถึง ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การวิจัยเชิงคุณภาพ

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจำนวนภาคละ 5 ราย รวม 15 ราย เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์ และใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่องนี้ได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่าย แนวคิดเกี่ยวกับความร่วมมือ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ และการนำเอาหลักเกณฑ์การจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ไปปฏิบัติ

1. แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่าย

Michale McGuire (2006); โกลด์สมิธและเอกเกอร์ส (2552) กล่าวถึงการทำงานแบบเครือข่าย หมายถึง การจัดรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานจำนวนหลายแห่งเพื่อการมุ่งแก้ไขปัญหาที่หน่วยงานแห่งใดแห่งหนึ่งไม่สามารถ

ลงมือแก้ไขหรือจัดการกับปัญหาดังกล่าวได้โดยลำพัง การบริหารจัดการเครือข่ายที่ประกอบไปด้วยหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ซึ่งมีความหลากหลาย ย่อมต้องมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน จึงจำเป็นต้องอาศัยความสามารถในการประสานประโยชน์ระหว่างสมาชิกในเครือข่าย และจำเป็นจะต้องจัดระบบการบริหารจัดการเครือข่าย เพื่อให้เครือข่ายสามารถดำเนินการไปด้วยความราบรื่น โดยมีองค์ประกอบในการดำเนินงานที่สำคัญ ประกอบด้วย (โกลด์สมิทและเอกเกอร์ส, 2552, หน้า 185-232)

- การจัดฝังกุ่มเครือข่ายความร่วมมือ คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลขององค์การสมาชิกในเครือข่าย รวมถึงการรวบรวมข้อมูลขององค์กรอื่นที่ดำเนินงานในลักษณะเดียวกันกับเครือข่ายทั้งทางตรงและทางอ้อม จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มาจัดทำเป็นแผนที่หรือแผนผังของเครือข่ายในภาพรวม เพื่อให้สามารถทราบถึงข้อมูลและลักษณะเกี่ยวกับสมาชิกในเครือข่าย และองค์การที่เกี่ยวข้องภายนอก สำหรับนำไปพัฒนา สนับสนุนการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

- การจัดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในเครือข่าย เป็นการกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในเครือข่ายให้ชัดเจน เพื่อให้ทุกฝ่ายทราบถึงทิศทางการดำเนินงานของตนเอง ไม่เกิดการทำงานที่ซ้ำซ้อนหรือไม่มีประสิทธิภาพ

- การจัดระบบติดต่อสื่อสาร ภายในเครือข่ายจำเป็นต้องจัดระบบการติดต่อสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันในด้านต่างๆ การสื่อสารจึงเป็นกลไกที่เชื่อมสมาชิกให้เข้าหากันและนำไปสู่เจตจำนงเดียวกัน

- การจัดระบบการเรียนรู้ร่วมกัน เครือข่ายจะเข้มแข็งได้จำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบความรู้ความสามารถของสมาชิกในเครือข่ายที่ทำให้เกิดประโยชน์ร่วมกันระหว่างผู้เกี่ยวข้องต่างๆ

- การจัดระบบสารสนเทศ เป็นการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของเครือข่าย ซึ่งระบบสารสนเทศนี้ควรยึดหลักการใช้งานได้ง่าย เป็นข้อมูลที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้

- การประสานกิจกรรม เครือข่ายต้องการการประสานความร่วมมือในระดับสูง โดยองค์การที่มีความแตกต่างกันและกระจายอยู่ในสถานที่ต่างกัน จำเป็นต้องประสานเพื่อให้ทุกฝ่ายสามารถเข้าใจในกระบวนการปฏิบัติงานซึ่งกันและกัน การประสานกิจกรรมจึงเป็นระบบที่มีความสำคัญ

- การสร้างความสัมพันธ์ภายในเครือข่าย เพื่อสร้างความยั่งยืนและการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงาน

2. แนวคิดเกี่ยวกับความร่วมมือ

Michael McGuire (2006, p. 4) ให้ความหมายของความร่วมมือไว้ว่าเป็นกระบวนการที่กระตุ้นให้องค์การต่างๆ เข้ามาปฏิบัติงานร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาที่ศักยภาพขององค์การหนึ่งองค์การใดเพียงองค์การเดียวจะสามารถทำให้สำเร็จลุล่วงไปได้ หรือถ้าสมารถที่จะทำได้ก็อาจจะประสบความสำเร็จได้ยาก นอกจากนี้ การสร้างความร่วมมือยังหมายถึงรวมถึงการค้นหาหรือคิดค้นทางเลือกสำหรับการแก้ไขปัญหาภายใต้ข้อจำกัดต่างๆ ที่มีอยู่ เช่น องค์ความรู้ เวลา งบประมาณและการแข่งขัน เป็นต้น Russ Linden (2003, pp. 8-11) และ Michael McGuire (2006, p. 34) เห็นพ้องกันว่า ความร่วมมือเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม สภาพปัญหาที่ซับซ้อน ปัญหาต่างๆ ในปัจจุบันที่ภาครัฐต้องเผชิญไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้องค์การแบบราชการ เช่น ปัญหาความยากจน ปัญหาการดูแลสุขภาพ รวมถึงปัญหาการทำลายทรัพยากร ธรรมชาติ เป็นต้น ดังนั้น จึงต้องการกลไกที่มีความแตกต่าง มีความยืดหยุ่นกว้างขวาง รวมทั้งสามารถปรับตัวและดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว ความร่วมมือในภาคสาธารณะจึงเกิดขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ เหล่านี้ รวมทั้งการเติบโตของเทคโนโลยีสารสนเทศที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์

กรมประชาสัมพันธ์ (2551, หน้า 3) ชมพูนุท คารวมิตร (2552, หน้า 18) ให้ความหมาย การจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ไว้ว่า หมายถึง การที่สถานีวิทยุโทรทัศน์ให้คำแนะนำสำหรับผู้ชมในการเลือกรับชมรายการ

โทรทัศน์ให้เหมาะสมกับวัย การจัดระดับความเหมาะสมของสื่อโทรทัศน์โดยใช้สัญลักษณ์ในการคัดกรองรายการโทรทัศน์เป็นแนวคิดที่ริเริ่มขึ้นในสมัยรัฐบาล พ.ต.ท.ดร. ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งในขณะนั้นรัฐบาลได้กำหนดให้มีวาระเพื่อเด็กและเยาวชนแห่งชาติ โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และออกบัตรกรมประชาสัมพันธ์ เป็นกรรมการ โดยจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการว่าด้วยเรื่องสื่อสร้างสรรค์ สังคมไทย ขึ้นเมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548 แนวคิดเรื่องการจัดระดับความเหมาะสมรายการโทรทัศน์เป็นประเด็นหนึ่งที่ถูกหยิบยกขึ้นมาหารือในที่ประชุม โดยประธานในที่ประชุมขณะนั้นได้แสดงความเห็นว่า การจัดระดับความเหมาะสมรายการโทรทัศน์ตามกลุ่มผู้ชมเป็นแนวคิดสากลที่มีการนำมาใช้ในหลายประเทศ และเห็นควรที่ประเทศไทยน่าจะมีการศึกษาและดำเนินการเกี่ยวกับนโยบายการจัดรายการโทรทัศน์เช่นเดียวกัน เพราะนอกจากนโยบายดังกล่าวจะเป็นการปกป้องเด็กและเยาวชนจากการบริโภคสื่อที่ไม่เหมาะสมแล้ว ยังเป็นการส่งเสริมให้เกิดสื่อสร้างสรรค์มากขึ้น นอกจากนี้การจัดระดับความเหมาะสมรายการโทรทัศน์ยังนับเป็นก้าวสำคัญในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของสื่อโทรทัศน์ในประเทศไทยด้วย ต่อมาภาครัฐ โดยกระทรวงวัฒนธรรม จึงได้จัดตั้งคณะกรรมการจัดระดับความเหมาะสมของสื่อขึ้น เพื่อจัดระดับความเหมาะสมของสื่อแต่ละประเภท (Rating) ขึ้นในวันที่ 27 ธันวาคม พ.ศ. 2548 โดยได้จัดประชุมนักวิชาการ และจัดเวทีเสวนาทางวิชาการร่วมกับทุกภาคส่วน ประกอบด้วย ภาคประชาชน ภาควิชาชีพสื่อมวลชน ภาคเอกชน เช่น ผู้ประกอบการ ผู้ผลิตรายการ เป็นต้น เพื่อหาแนวคิดที่ยอมรับร่วมกัน และสามารถนำไปใช้บังคับได้จริงในทางปฏิบัติโดยเฉพาะระบบการประเมินคุณภาพเนื้อหาสื่อต่อไป ในเวลาต่อมากองงานคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ (กองงาน กกช.) ของกรมประชาสัมพันธ์ และสถานีโทรทัศน์ในระบบฟรีทีวีคือ ช่อง 3 ช่อง 5 ช่อง 7 ช่องโมเดิร์นไนน์ ช่อง 11 และช่องไอทีวี (ในสมัยนั้น) ได้ร่วมกันจัดทำ “คู่มือการจัดระดับความเหมาะสมของสื่อโทรทัศน์กับกลุ่มผู้ชม” ขึ้นเป็นคู่มือเล่มแรกนับว่าเป็นก้าวแรกที่สำคัญของการพัฒนาระบบการกำกับ

ดูแลกันเองของสถานีโทรทัศน์ (Self - Regulation) ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการคุ้มครองเด็ก เยาวชน และครอบครัว ในฐานะผู้บริโภคที่อาจจะบริโภคสื่อไม่เหมาะสมกับวัยของตน

สำหรับหลักเกณฑ์การพิจารณาระดับความเหมาะสมของสื่อโทรทัศน์นั้น ใช้เกณฑ์ -3 ซึ่งเป็นเกณฑ์พิจารณาจำแนกเนื้อหาตามช่วงอายุของกลุ่มผู้ชมในแต่ละวัย และเกณฑ์ +6 ซึ่งเป็นเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพเนื้อหา

1. หลักเกณฑ์ของระบบการจำแนกเนื้อหาตามช่วงอายุในระบบการจำแนกเนื้อหาตามช่วงอายุให้ใช้เกณฑ์ด้านการพิจารณาความไม่เหมาะสมของเนื้อหาเป็น ตัวชี้วัด โดยพิจารณาจากการนำเสนอเนื้อหาของภาพ/ เสียง/ เนื้อหาในการนำเสนอประกอบกับเจตนาในการจัดทำ วัตถุประสงค์ของภาพหรือเสียง น้ำหนักของการดำเนินเรื่อง รวมทั้งมุกตลกของการถ่ายทำ และวิธีการในการนำเสนอรายการ ที่ทำให้ผู้ชมรับรู้ในนัยไปในทางที่ไม่เหมาะสมส่งผลกระทบต่อคุณลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ของคนในสังคมไทย โดยพิจารณาใน 3 ประเด็น ได้แก่ 1) พฤติกรรมและความรุนแรง 2) เพศ และ 3) ภาษา

2. หลักเกณฑ์ของระบบการประเมินคุณภาพเนื้อหาในการประเมินคุณภาพเนื้อหารายการโทรทัศน์ ให้ใช้เกณฑ์ด้านการศึกษาและการเรียนรู้เป็นตัวชี้วัด ประกอบด้วย 6 ประเด็นดังนี้

ประเด็นที่ 1 เนื้อหาที่ส่งเสริมให้เกิดระบวิชีวิต กล่าวคือ ให้คิดเป็นตามความสามารถของสมองในแต่ละวัย ตลอดจนการส่งเสริมด้านการพัฒนาการทางสมองและสติปัญญา

ประเด็นที่ 2 เนื้อหาที่ส่งเสริมความรู้ในเรื่องวิชาการ ตลอดจนความรู้ในศาสตร์สาขาต่างๆ ให้สามารถเรียนรู้วิชาการในศาสตร์สาขาวิชาต่างๆ ตลอดจนศาสตร์ประยุกต์

ประเด็นที่ 3 เนื้อหาที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาด้านคุณธรรม และจริยธรรม ให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจถึงคุณธรรมและจริยธรรม

ประเด็นที่ 4 เนื้อหาที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะชีวิต ให้อู้จู้ก และเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะในการใช้ชีวิตในสังคมที่เหมาะสมกับกาลเทศะ

ประเด็นที่ 5 เนื้อหาที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ยอมรับ เข้าใจและชื่นชม ความหลากหลายในสังคม ทั้งในเรื่องของสังคม วัฒนธรรม เชื้อชาติ สัญชาติ ภาษา สถานะทางสังคม เพศ และวัย เป็นต้น

ประเด็นที่ 6 เนื้อหาที่ส่งเสริมการพัฒนาความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว

4. การนำเอาหลักเกณฑ์การจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ไปปฏิบัติ

สำหรับในประเทศไทย สถานีวิทยุโทรทัศน์ต้องถือปฏิบัติตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 14 (พ.ศ. 2537) กฎกระทรวงฉบับที่ 15 (พ.ศ. 2544) และกฎระเบียบ อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง จากนั้นจึงจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ที่ สามารถออกอากาศได้โดยไม่ขัดกับกฎหมายนั้น โดยภาคธุรกิจเอกชน ได้แก่ ผู้ผลิตรายการ สถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ ฯลฯ ถือเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงจาก การนำเอาหลักเกณฑ์ การจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์มาใช้ ซึ่งขั้นตอนของการนำเอามาปฏิบัติจะเริ่มจากการที่ผู้ผลิตจำเป็นต้องมีการนำเสนอ รายการโทรทัศน์ให้กับทางสถานีเพื่อพิจารณาก่อนที่จะทำการผลิต หลังจากนั้น ทางสถานีจะเป็นผู้พิจารณาว่าจะอนุญาตให้รายการนี้สามารถที่จะผลิตได้หรือไม่ ต่อมาเมื่อผู้ผลิตเริ่มผลิตรายการจำเป็นต้องมีการควบคุมการผลิตให้ตรงกับที่ได้ รับอนุญาตจากทางสถานี พร้อมทั้งมีการกำกับดูแลบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ รายการ เช่น ผู้กำกับ นักแสดง ทั้งในด้านการแต่งกาย การเพิ่มเติมเนื้อหา บทบาท การแสดงออก คำพูดที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความรุนแรง เป็นต้น จากนั้นต้องมีการกำกับดูแลขั้นตอนของการตัดต่อให้ตรงกับที่ได้รับอนุญาตจาก ทางสถานี เมื่อเสร็จสิ้นจึงนำเสนอรายการที่เสร็จสิ้นให้กับทางสถานีเพื่อพิจารณา โดยที่สถานีได้มีการจัดตั้งกองเซ็นเซอร์ของแต่ละสถานี ซึ่งประกอบไปด้วยผู้ทรง คุณวุฒิทางด้านสาขาต่างๆ หากผ่านในขั้นตอนนี้ ก็จะถือว่ารายการได้รับการ อนุญาตให้ออกอากาศจากทางสถานีได้อย่างสมบูรณ์ ขณะเดียวกันหากได้รับการ

หักท้วงจากกองเซ็นเซอร์ประจำสถานี จำเป็นต้องมีการนำกลับไปแก้ไขตามที่ได้
รับการหักท้วง ขณะเดียวกันภายหลังจากที่รายการได้มีการนำเสนอออกอากาศ
ผ่านทางสถานีแล้วหากได้รับคำหักท้วงหรือร้องเรียนจากภาคประชาสังคมก็
จำเป็นต้องนำมาปรับปรุงแก้ไขหรือชี้แจงต่อไป

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ตามที่
กล่าวมาแล้วข้างต้น สามารถสรุปแนวคิดในงานศึกษาวิจัยเรื่อง “ความร่วมมือใน
การบริหารเครือข่ายการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์” ได้ว่า
การจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์เป็นเรื่องสำคัญและจำเป็น
เนื่องจากนับวันสื่อโทรทัศน์ได้เข้ามามีอิทธิพลต่อคนในสังคม โดยเฉพาะทางด้าน
กระบวน การเรียนรู้ ทั้งในส่วนของที่เกี่ยวกับเรื่องเพศและความรุนแรง ส่งผลให้
เกิด การเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องให้มีการวางหลักเกณฑ์เพื่อป้องกันผลกระทบที่
เกิดขึ้นต่อผู้รับสาร โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน จึงได้เกิดแนวคิดการจัดระดับ
ความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ดังกล่าว ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิด
เกี่ยวกับการก่อตัวของเครือข่ายความร่วมมือของ Robert Agranoff and
Michale McGuire (2006) และ Russ Linden (2003, pp. 9-10) เรื่อง
กระบวนกรความร่วมมือ ของโกลด์สมิธและเอกเกอร์ส์ (2552) และการนำเอา
หลักเกณฑ์การจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ไปปฏิบัติ
ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2537) กฎกระทรวงฉบับที่ 15 (พ.ศ. 2544)
และกฎระเบียบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือในการจัดระดับ
ความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์” สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัย
ได้ดังนี้

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

จากผลการวิจัยเชิงปริมาณ สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผู้ผลิตรายการมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักเกณฑ์ในการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ไปปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.33 (ตารางที่ 1) แสดงว่าผู้ผลิตรายการมีการปฏิบัติอยู่ในระดับสูง เพราะต้องทำตามนโยบายที่ได้รับจากสถานี ในเรื่องการปรับเปลี่ยนรายการโทรทัศน์นอกเหนือจากที่ได้รับอนุญาตจากทางสถานี ผู้ผลิตรายการจะหลีกเลี่ยงการปรับเปลี่ยน แต่ถ้ามีการปรับเปลี่ยนก็อาจจะปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสมกับรูปแบบรายการซึ่งถือว่าเป็นการปรับเล็กน้อย กรณีการกำกับดูแลนักแสดง การตัดต่อ การปรับปรุงเนื้อหาตามคำแนะนำของสถานี ภายหลังจากที่รายการได้ออกอากาศไปแล้ว รวมทั้งการปรับปรุงเนื้อหาจากการร้องเรียนของภาคประชาสังคม/ ประชาชน ภายหลังจากที่รายการได้ออกอากาศไปแล้วพบว่า ผู้ผลิตรายการดำเนินการอยู่บ้าง เพราะโครงเรื่องรายการอาจเสียหายและเป็นไปในเรื่องความสมจริงของเนื้อหา และงบประมาณที่จะมาแก้ไขมีต้นทุนที่สูงมาก

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักเกณฑ์ในการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ไปปฏิบัติ

การนำหลักเกณฑ์ในการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ไปปฏิบัติ	ระดับปฏิบัติ					\bar{X}	S.D.	การแปลผล
	เป็นประจำ	บ่อยๆ	ค่อนข้างบ่อย	บ้างครั้ง	ไม่ได้ปฏิบัติ			
1. ท่านได้มีการนำเสนอรายการโทรทัศน์ที่จะผลิตให้กับทางสถานีเพื่อพิจารณาก่อนผลิต	36.7 (11)	60.0 (18)	- (1)	3.3	-	3.30	0.651	สูง

ตารางที่ 1 (ต่อ)

การนำหลักเกณฑ์ในการ จัดระดับความเหมาะสม ของรายการโทรทัศน์ ไปปฏิบัติ	ระดับปฏิบัติ					\bar{X}	S.D.	การ แปลผล
	เป็น ประจำ	บ่อยๆ	ค่อนข้าง บ่อย	บาง ครั้ง	ไม่ได้ ปฏิบัติ			
2. ท่านได้ผลิตรายการ โทรทัศน์ตรงตามที่ได้รับ อนุญาตจากทางสถานี	66.7 (20)	33.3 (10)	-	-	-	3.67	0.479	สูง ที่สุด
3. ท่านได้มีการเพิ่มเติม/ ปรับเปลี่ยนรายการ โทรทัศน์ นอกเหนือไปจาก ที่ท่านได้รับการอนุญาต จากทางสถานี	13.3 (4)	26.7 (8)	26.7 (8)	23.3 (7)	33.3 (10)	2.10	1.213	น้อย
4. ท่านได้มีการกำกับดูแล นักแสดงในเรื่องต่างๆ เช่น การแต่งกาย คำพูด พฤติกรรมความรุนแรง การแสดงออก ให้เป็นไป ตามที่ได้รับอนุญาตจาก ทางสถานี	20.0 (6)	56.7 (17)	16.7 (5)	6.7 (2)	-	2.90	0.803	ปาน กลาง
5. ท่านได้มีการกำกับดูแล การตัดต่อรายการโทรทัศน์ ตรงกับที่ได้รับอนุญาตจาก ทางสถานี	20.0 (6)	56.7 (17)	16.7 (5)	6.7 (2)	-	2.83	0.834	ปาน กลาง
6. ท่านได้ปรับแก้รายการ โทรทัศน์ตามที่ได้รับ หักท้วงจากกองเซ็นเซอร์ ของสถานีนั้นๆ	33.3 (10)	46.7 (14)	13.3 (4)	6.7 (2)	-	3.07	0.868	สูง
7. ท่านได้มีการปรับปรุง เนื้อหารายการให้เหมาะสม ตามคำแนะนำของทาง สถานี เช่น เนื้อหาที่ส่ง ผลกระทบต่อสังคม อาทิ ความรุนแรง ฯลฯ ภายหลังจาก ที่รายการได้ออกอากาศ	30.3 (9)	46.7 (14)	16.7 (5)	6.7 (2)	-	3.00	0.871	ปาน กลาง

ตารางที่ 1 (ต่อ)

การนำหลักเกณฑ์ในการ จัดระดับความเหมาะสม ของรายการโทรทัศน์ ไปปฏิบัติ	ระดับปฏิบัติ					\bar{X}	S.D.	การ แปลผล
	เป็น ประจำ	บ่อยๆ	ค่อนข้าง บ่อย	บาง ครั้ง	ไม่ได้ ปฏิบัติ			
8. ท่านได้มีการปรับปรุง เนื้อหารายการตามที่ได้รับ การร้องเรียนจากภาค ประชาสังคม/ สาธารณชน ภายหลังจากที่รายการ ได้ออกอากาศ	30.3 (9)	46.7 (14)	13.3 (4)	6.7 (2)	3.3 (1)	2.93	1.015	ปาน
รวม						3.33	0.922	สูง

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

จากผลการวิจัยเชิงคุณภาพ สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ด้านการก่อตัวของการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือ ภาครัฐ ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน มีความเห็นแตกต่างกัน โดยภาครัฐและภาคประชาสังคม มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การก่อตัวของการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือเกิดจากการมองเห็นปัญหาของความรุนแรง เช่น ความรุนแรงเรื่องเพศ การไม่เหมาะสมในการใช้ภาษา ซึ่งมีผลกระทบต่อผู้ชมรายการโดยเฉพาะกลุ่มเด็ก และเยาวชน จึงเห็นว่าควรมีการจัดตั้งเครือข่ายเพื่อจัดระดับความเหมาะสม ของรายการโทรทัศน์ ส่วนภาคเอกชนมีความเห็นที่แตกต่างออกไป โดยเห็นว่า การจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ไม่จำเป็น เพราะทางสถานีมีคณะกรรมการที่กำกับดูแลผู้ผลิตรายการอยู่แล้ว และการกำกับนั้นก็มีความมาตรฐาน ดังนั้น การรวมตัวเป็นเครือข่ายอาจจะเกิดความไม่เห็นด้วย ไม่สามารถตกลงกันได้ อย่างไรก็ตาม หากต้องมีการรวมตัวกันเป็นเครือข่ายเพื่อกำหนดระดับความเหมาะสม ของการจัดรายการโทรทัศน์ก็ให้ความร่วมมือได้ แต่ขอให้การจัดระดับดังกล่าว มีความเหมาะสมกับเนื้อหาของรายการที่นำเสนอ

และไม่เป็นการวิพากษ์การทำงานของการนำเสนอเนื้อหารายการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มนตรี นุ่มนาม (2555) เรื่อง “เครือข่ายความร่วมมือในการบริหารจัดการศิลปวัฒนธรรม โครงการประวัติศาสตร์และภูมิปัญญาท้องถิ่นเมืองบางซ่ง” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงกระบวนการก่อตัวของเครือข่ายความร่วมมือ กระบวนการสร้างความร่วมมือ กระบวนการดำเนินงานของเครือข่ายความร่วมมือ และผลลัพธ์ความร่วมมือที่นำไปสู่ความสำเร็จ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคของเครือข่าย ความร่วมมือที่พบว่า ความเป็นมาและเงื่อนไขที่นำไปสู่ความร่วมมือของโครงการประวัติศาสตร์ และภูมิปัญญาท้องถิ่นเมืองบางซ่ง เริ่มต้นภายใต้การนำขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองบางซ่ง โดยปัจจัยที่ผลักดันให้เกิดการสร้างความร่วมมือ ความต้องการในการแก้ไขปัญหาท้องถิ่น เช่นเดียวกับเรื่องการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ที่เกิดขึ้นจากการมองเห็นปัญหา

2. ด้านกระบวนการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือ การศึกษาพบว่าการจัดองค์กรเครือข่าย ภาครัฐ ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน มีการตั้งอนุกรรมการเพื่อจัดทำคู่มือการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ โดยแต่ละฝ่ายจะส่งตัวแทนเข้ามาประชุมกัน เพื่อกำหนดวิธีการและวัตถุประสงค์ของคู่มือ จากนั้นภาคเอกชน และภาคประชาสังคมจะไปหารือกับส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าของสถานี ก็จะไปทำความเข้าใจกับผู้ผลิต เพื่อหาความเหมาะสมของคู่มือที่สามารถปฏิบัติได้จริง โดยสถานีจะนำข้อมูลที่ได้หารือกัน ไปประชุมกับคณะกรรมการเพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ในการจัดทำคู่มือ ส่วนภาคประชาสังคมก็เช่นเดียวกัน เรื่องการจัดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในเครือข่าย ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม จะจัดบุคลากรเพื่อรับผิดชอบในการทำงานของตนเอง บุคลากร ดังกล่าวจะทำหน้าที่หาข้อมูล เช่น ภาคประชาสังคม จะไปศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผล กระทบของเด็กและเยาวชนจากความรุนแรงจากการบริโภคสื่อโทรทัศน์ ภาคเอกชน จะไปศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความเหมาะสมในการทำงานให้สอดคล้องกับคู่มือการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ เป็นต้น สำหรับการติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิกในเครือข่าย เครือข่ายจะมีการประชุมที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น การจัดประชุมประมาณ

เดือนละ 2 ครั้ง ที่กรมประชาสัมพันธ์และที่อื่นๆ เช่น การจัดสัมมนาของเครือข่ายเกี่ยวกับการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ นอกจากนี้เครือข่ายยังเปิดให้ประชาชนสามารถประเมินคุณภาพสื่อผ่าน www.me.or.th หรือ SMS หมายเลข 4863333 เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและร้องเรียนความไม่เหมาะสมของรายการโทรทัศน์ ซึ่งเป็นการสื่อสารคู่ขนานไปกับการปฏิบัติงานของเครือข่าย

3. ด้านการจัดระบบเรียนรู้ร่วมกัน เครือข่ายภาครัฐ ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน ได้มีการจัดทำประชาคมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของทุกภาคส่วนต่อคู่มือการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์และเพื่อทราบความคิดเห็นของภาคเอกชนและประชาชน แต่ไม่ประสบความสำเร็จ เพราะความคิดเห็นมีความแตกต่างกันสูง ประชาชนยังไม่เข้าใจในคู่มือ ในขณะที่ภาคเอกชนก็ไม่อยากให้มีการแทรกแซงการทำงานของสื่อ ซึ่งเป็นมุมมองที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ การเรียนรู้ร่วมกันยังเกิดขึ้นในลักษณะการขอความรู้จากหน่วยงานอื่นๆ นอกเครือข่าย เช่น ภาคประชาสังคม ไปขอความเห็นหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากกรมสุขภาพจิต เป็นต้น ส่วนภาคเอกชน เช่น สถาบันวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ไปขอความเห็นจากนักวิชาการสื่อสารมวลชน เกี่ยวกับแนวปฏิบัติในการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ สำหรับการจัดระบบสารสนเทศ เครือข่ายภาครัฐ ภาคประชาสังคมและภาคเอกชนจะมีฐานข้อมูลของตนเอง แต่มิได้แลกเปลี่ยนข้อมูลกัน เช่น ข้อมูลสมาชิก เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การประสานกิจกรรม เครือข่ายภาครัฐ ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน ไม่มีการจัดกิจกรรมร่วมกันเพื่อสร้างความไว้วางใจ และความเหนียวแน่นของเครือข่ายร่วมกัน ทั้งนี้ การดำเนินงานของเครือข่ายการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มนตรี นุ่มนาม (2555) โดยมุมมองทั้งของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ที่เข้ามาให้ความร่วมมือต่างมองว่าการทำงานแบบเป็นเครือข่ายมีความสำคัญ และสอดคล้องกับกระบวนการสร้างความร่วมมือที่มนตรีพบว่า การระดมความร่วมมือ โดยใช้วิธีการเชิญทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามาประชุมร่วมกันเพื่อแบ่งงานกันทำ เป็นสิ่งจำเป็น

4. ด้านการสร้างความสัมพันธ์ภายในเครือข่าย เครือข่ายภาครัฐ ภาคประชาสังคมและภาคเอกชน มีลักษณะไม่เป็นทางการ เช่น การพูดคุยกันระหว่างตัวแทนภาคเอกชนและภาครัฐ ในขณะที่ภาคเอกชนจะไม่มีความสัมพันธ์ที่ติดนึ้กับภาคประชาสังคม เพราะภาคเอกชนเชื่อว่า การจัดระดับความเหมาะสมมีผลกระทบทางลบต่อการดำเนินธุรกิจของตน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชมพูนุท คารวมิตร (2552) เรื่อง “ความขัดแย้งระหว่างภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชนในการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ไทย” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหาหลักเกณฑ์มาตรฐานศึกษาความขัดแย้งระหว่าง ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน และศึกษาปัจจัยที่มี ผลต่อการกำหนดหลักเกณฑ์การจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ ผลการศึกษาพบว่า มีความขัดแย้งระหว่างภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน ได้แก่ ความขัดแย้งด้านผลประโยชน์และความขัดแย้งทางอุดมการณ์ ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดหลักเกณฑ์การจัดระดับความเหมาะสมรายการโทรทัศน์ ได้แก่ ความรู้ ทศนคติ อุดมการณ์ ค่านิยม ประสบการณ์การทำงาน และปัจจัยธุรกิจและการตลาด

5. ด้านผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือจากการดำเนินงานของเครือข่ายพบว่า ภายหลังจากที่เครือข่ายรวมตัวกัน ไม่พบกิจกรรมใดๆ นอกจากเกิดการจัดตั้งคณะกรรมการ คู่มือการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ ยังไม่ปรากฏว่ามีกฎหมายการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ และขาดการรณรงค์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน งานวิจัยของ นฤมล ปิ่นโต (2550) เรื่อง “การรับรู้การจัดระดับความเหมาะสมรายการโทรทัศน์กับความคาดหวังต่อการจัดวางเวลาออกอากาศรายการโทรทัศน์ตามความเหมาะสมของเนื้อหาของผู้ปกครองเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการรับรู้เรื่องการจัดระดับความเหมาะสมรายการโทรทัศน์ และความคาดหวังต่อการจัดวางเวลาออกอากาศรายการโทรทัศน์ตามความเหมาะสมของเนื้อหาของผู้ปกครองนักเรียน

ระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีระดับการรับรู้เรื่องการจัดระดับความเหมาะสม รายการโทรทัศน์ในระดับสูงซึ่งระดับการรับรู้ดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับลักษณะทางประชากรศาสตร์ เช่นเดียวกับงานของ มนตรี นุ่มนาม (2555) ที่พบว่า ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือ พบว่า โดยภาพรวมและยังไม่บรรลุผลตามที่ตั้งไว้ โดยเฉพาะการสร้างความร่วมมือระหว่างเครือข่าย ดังนั้น การรณรงค์ให้ผู้ปกครองหรือนักเรียนที่มีการศึกษาไม่สูงให้รับทราบเรื่องการจัดระดับความเหมาะสมจึงมีความจำเป็นแต่คณะกรรมการยังขาดการดำเนินการในส่วนนี้

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือในการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์” มีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 รัฐบาลควรมีนโยบายการกำกับตนเองของภาคเอกชนเรื่องการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ โดยรัฐบาลทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนแก่ภาคเอกชนและประชาชนเพื่อให้การจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์เกิดประสิทธิผลอย่างจริงจัง

1.2 รัฐบาลควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ในการกำหนดนโยบายเพื่อให้การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะเชิงการบริหาร

2.1 รัฐบาลควรจัดตั้งคณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วย ภาครัฐ ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน โดยให้คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) เป็นเจ้าภาพ

2.2 แนวทางการบริหารงานในรูปคณะกรรมการควรมีการสื่อสารกันหลายช่องทาง การจัดกิจกรรมร่วมกัน จัดระบบการแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน เพื่อสร้างความไว้วางใจและสร้างความเหนียวแน่นของเครือข่ายด้วย

2.3 รัฐบาลควรจัดโครงการรณรงค์ เพื่อประชาสัมพันธ์ความรู้ ความเข้าใจแก่ผู้ประกอบการ ในการแนะนำเด็กและเยาวชนให้มีความรู้เกี่ยวกับการ จัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์

2.4 รัฐบาลควรให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ผลิตรายการ ผู้ปฏิบัติงาน ในสาขาโทรทัศน์ เรื่องจรรยาบรรณวิชาชีพสื่อมวลชนร่วมกับสมาพันธ์สมาคม วิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์

3. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

3.1 การวิจัยเรื่องการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือในการ จัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ เป็นการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและ เชิงคุณภาพ โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครอบคลุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวม 3 กลุ่มด้วยกัน ได้แก่ ภาครัฐ ภาคประชาสังคมและภาคเอกชน โดยการวิจัย เชิงปริมาณนั้น มุ่งเน้นไปที่การศึกษาาระดับปฏิบัติของผู้ผลิตรายการในการปฏิบัติ ตามการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์และความคิดเห็นของผู้ผลิต รายการต่อการก่อตัว การดำเนินงานและผลลัพธ์อันเกิดจากการบริหารเครือข่าย ความร่วมมือ ซึ่งอาจขยายขอบเขตการวิจัยเชิงปริมาณให้ครอบคลุมภาครัฐและ ภาคประชาสังคมเพื่อศึกษาความคิดเห็นหรือมุมมองที่มีต่อการปฏิบัติตามการจัด ระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ ซึ่งจะช่วยให้เห็นภาพการปฏิบัติตาม แนวทางที่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกันกำหนดมากขึ้น

3.2 การศึกษาวิจัยครั้งต่อไปเรื่องการบริหารจัดการเครือข่าย ความร่วมมือในการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ อาจศึกษา ปัจจัยอีกประการหนึ่ง คือ ประเภทของสถานีวิทยุโทรทัศน์ (Platform) เช่น ฟรีทีวี สถานีโทรทัศน์ดาวเทียม หรือโทรทัศน์ระบบดิจิทัล โดยปัจจัยดังกล่าว อาจมีผลต่อความแตกต่างในความคิดเห็นในการก่อตัว การดำเนินงานและ ผลลัพธ์ของเครือข่ายได้

3.3 การวิจัยครั้งต่อไป ผู้สนใจอาจศึกษาเครือข่ายความร่วมมือทางด้าน สังคมรูปแบบอื่น เพื่อนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบว่า การก่อตัว การดำเนินงานและ

ผลลัพธ์จากการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือจะมีลักษณะเหมือนหรือต่างจากข้อค้นพบในเรื่องนี้หรือไม่ อย่างไร

รายการอ้างอิง

- กรมประชาสัมพันธ์. (2551). *คู่มือการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์*. กรุงเทพฯ: กรมประชาสัมพันธ์ สำนักงานนายกรัฐมนตรี.
- ชมพูนุท คารวมิตร. (2552). *ความขัดแย้งระหว่างภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชนในการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ไทย*. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิเทศศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นฤมล ปิ่นโต. (2555). *การรับรู้การจัดระดับความเหมาะสมรายการโทรทัศน์กับความคาดหวังต่อการจัดวางเวลาออกอากาศรายการโทรทัศน์ตามความเหมาะสมของเนื้อหาของผู้ปกครองเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- มนตรี นุ่มนาม. (2555). *เครือข่ายความร่วมมือในการบริหารจัดการศิลปวัฒนธรรม โครงการประวัติศาสตร์และภูมิปัญญาท้องถิ่นเมืองบางซ่ง จังหวัดสุโขทัย*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- สติเฟ่น โกลด์สมิธ และวิลเลียม เอกเกอร์ส. (2552). *การบริหารภาครัฐแบบเครือข่าย: มิติใหม่ของภาครัฐ*. (จักร ดิงศักดิ์ และกฤษฏา ปราโมทย์ธนา ผู้แปล). กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- Agranoff, R. (2006). Inside collaborative networks: Ten lessons for public managers (Special issues). *Public Administration Review*, 66(6), 56-65.
- Linden, R. (2003). Learning to Manage horizontally : The Promise and Challenge of Collaboration. *Public Management*, 85(7), 8-11.

McGuire, M. (2006). Collaborative public management: Assessing what we know and how we know it (Special issues). *Public Administration Review*, 66(6), 33-43.
